



Наукові перспективи
Видавнича група

ISSN 2786-5274 (Print)
DOI:10.52058/2786-5274-2025-4(44)

*Ми їдемо за те, чому
немає цін в усьому світі –
за Батьківщиною.*
О. Довженко



Наукові інновації та передові технології

СЕРІЯ "УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ"

СЕРІЯ "ПРАВО"

СЕРІЯ "ЕКОНОМІКА"

СЕРІЯ "ПСИХОЛОГІЯ"

СЕРІЯ "ПЕДАГОГІКА"



№ 4(44) 2025

Всеукраїнська Асамблея докторів наук із державного управління



у рамках роботи Видавничої групи «Наукові перспективи»

«Наукові інновації та передові технології»

*(Серія «Управління та адміністрування», Серія «Право»,
Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»)*

Випуск № 4(44) 2025

Київ – 2025

Ukrainian Assembly of Doctors of Sciences in Public Administration



within the work of the Publishing Group «Scientific Perspectives»

«Scientific innovations and advanced technologies»

(Series «Management and administration», Series «Law», Series «Economics», Series «Psychology», Series «Pedagogy»)

Issue № 4(44) 2025

Kyiv – 2025



ISSN 2786-5274 Print

УДК 001.32:1 /3/(477)(02)

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-4\(44\)](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-4(44))

**«Наукові інновації та передові технології» (Серія «Управління та адміністрування»,
Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»):
журнал. 2025. № 4(44) 2025. С. 2120.**

Рекомендовано до друку Президією Всеукраїнської Асамблеї докторів наук з державного управління (Рішення від 07.04.2025, № 3/4-25)

*Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації:
серія КВ № 24962-14902Р від 13.09.2021 р.*

*Журнал видається за наукової підтримки: Інституту філософії та соціології Національної Академії Наук
Азербайджану (Баку, Азербайджан), громадської організації «Асоціація науковців України», громадської організації
«Християнська академія педагогічних наук України» та громадської організації «Всеукраїнська асоціація педагогів і
психологів з духовно-морального виховання».*



**Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 30.11.2021 № 1290
журналу присвоєно категорію "Б" із права**

**Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 01.02.2022 № 89
журналу присвоєно категорію "Б" із педагогіки**

**Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 07.04.2022 № 320 журналу
присвоєно категорію "Б" із економіки та державного управління**

**Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 20.06.2023 № 768 журналу
присвоєно категорію "Б" зі спеціальностей 073 - менеджмент, 076 - підприємництво
та торгівля, 015 - професійна освіта**

**Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 23.08.2023 № 1035 журналу
присвоєно категорію "Б" зі спеціальності 053 - психологія**



*Наукове видання включено до міжнародної наукометричної
бази Index Copernicus, міжнародної пошукової системи Google
Scholar та до міжнародної наукометричної бази даних Research Bible.*

*Журнал заснований з метою розвитку вітчизняного наукового потенціалу у галузях державного управління,
права, економіки, психології, педагогіки та його інтеграції у світовий науковий простір, шляхом оприлюднення
результатів наукових досліджень.*

Головний редактор:



Романенко Євген Олександрович — доктор наук з державного управління, професор, Заслужений юрист України, полковник Центрального науково-дослідного інституту Збройних Сил України, Президент громадської наукової організації «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління» (Київ, Україна)





Редакційна колегія:

- Абуселідзе Георгій - завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Батумського державного університету імені Шота Руставелі (Батумі, Грузія)
- Бахов Іван Степанович — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології та перекладу Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- Беньковська Наталя Борисівна — кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри мовної підготовки Інституту Військово-Морських Сил Національного університету "Одеська морська академія" (Одеса, Україна)
- Бельська Тетяна Валентинівна - доктор наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри менеджменту Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості (м. Київ, Україна)
- Бондар-Підгурська Оксана Василівна - доктор економічних наук, доцент, професор кафедри менеджменту ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», (Полтава, Україна)
- Будник Вікторія Анатоліївна - кандидат економічних наук, професор, професор кафедри бізнес-логістики та транспортних технологій Державного університету інфраструктури та технологій (Київ, Україна)
- Гбур Зоряна Володимирівна - доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри управління охороною здоров'я та публічного адміністрування Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика (Київ, Україна)
- Дацій Олександр Іванович — доктор економічних наук, професор, Заслужений працівник освіти України, завідувач кафедри фінансів, банківської та страхової справи Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- Дегтяр Олег Андрійович — доктор наук з державного управління, доцент, доцент кафедри менеджменту і адміністрування Харківського національного університету міського господарства ім. О. М. Бекетова (Харків, Україна)
- Демідова Юлія Євгенівна - кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки і психології управління соціальними системами Національного Технічного Університету «Харківський Політехнічний Інститут» (Харків, Україна)
- Дем'янишина Олеся Андріївна — кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, обліку та економічної безпеки Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (Умань, Україна)
- Дранус Любов Сергіївна — кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту Чорноморського національного університету імені Петра Могили
- Журавльова Лариса Петрівна — доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Поліського національного університету (Житомир, Україна)
- Заячківська Оксана Василівна - кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів та економічної безпеки Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Ільїн Валерій Юрійович - доктор економічних наук, професор (Київ, Україна)
- Ільїна Анастасія Олександрівна - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри публічного управління і адміністрування Національного торговельно-економічного університету (Київ, Україна)
- Ічанська Олена Михайлівна - кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Кайдашев Роман Петрович — доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного, фінансового та банківського права Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- Каламаж Руслана Володимирівна - доктор психологічних наук, професор, проректор з навчально-виховної роботи Національного університету «Острозька академія» (Рівне, Україна)
- Кардаш Оксана Любомирівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри комп'ютерних технологій та економічної кібернетики Навчально-наукового інституту автоматики, кібернетики та обчислювальної техніки Національного університету водного господарства та природокористування (м. Рівне, Україна)
- Калашнік Наталя Василівна — кандидат педагогічних наук, доцент кафедри українознавства Вінницького національного медичного університету ім. М.І.Пирогова, (Вінниця, Україна)
- Кернас Андрій Вячеславович – доктор філософії в галузі психології, кандидат психологічних наук, дійсний член Української психологічної асоціації, магістр права, магістр педагогіки, доцент кафедри Практичної психології Одеського національного морського університету, старший викладач кафедри мовної та психолого-педагогічної підготовки Одеського національного економічного університету (Одеса, Україна)
- Кобець Дмитро Леонтійович - кандидат економічних наук (доктор філософії), доцент Хмельницького національного університету, доцент кафедри обліку, аудиту та оподаткування (м. Хмельницький, Україна)
- Коваленко Олена Михайлівна - кандидат педагогічних наук, провідний науковий співробітник відділу профільного навчання Інституту педагогіки НАПН України (Київ, Україна)
- Корильчук Неоніла Іванівна – кандидат медичних наук, доцент кафедри терапії та сімейної медицини Тернопільського національного медичного університету імені І.Я.Горбачевського МОЗ України (Тернопіль, Україна)
- Корнієнко Петро Сергійович - доктор юридичних наук, доцент, адвокат, заступник першого проректора по роботі з коледжами, професор кафедри філософії та соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії статистики, обліку та аудиту (Київ, Україна)
- Кошова Світлана Петрівна — кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри управління охороною здоров'я Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика (Київ, Україна)
- Кравчук Володимир Миколайович — доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
- Кравчук Людмила Степанівна - кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри фізичної терапії, ерготерапії, фізичної культури і спорту Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна», завідувач кафедрою фізичної терапії, ерготерапії, фізичної культури і спорту Хмельницького інститут соціальних технологій Університет "Україна" (Хмельницький, Україна)
- Литвиненко Віктор Іванович — доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства Навчального наукового інституту права Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- Лич (Назарук) Оксана Миколаївна - доктор психологічних наук, доцент, член-кореспондент української академії акмеології, член громадської спілки «Національна психологічна асоціація», доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)



- Марушева Олександра Анатоліївна - доктор наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри публічного управління та інформаційного менеджменту ПВНЗ Університет Новітніх Технологій (м. Київ, Україна)
- Міхальський Томаш — доктор наук, доцент кафедри географії регіонального розвитку Гданського університету (Польща)
- Мізюк Вікторія Анатоліївна — кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету управління, адміністрування та інформаційної діяльності Ізмаїльського державного гуманітарного університету (Ізмаїл, Україна)
- Миргород-Карпова Валерія Валеріївна - кандидат юридичних наук, заступник директора з наукової роботи, старший викладач кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки Сумського державного університету (Суми, Україна)
- Непомняща Ірина Миколаївна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики дошкільної освіти Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»
- Новак-Каляєва Лариса Миколаївна — доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри державного управління Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України (Львів, Україна)
- Огієнко Альона Володимирівна - доктор економічних наук, доцент кафедри організації авіаційних робіт та послуг Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Орлова Наталія Сергіївна - доктор наук з державного управління, професор кафедри державного управління, публічного адміністрування та регіональної економіки, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця (Харків, Україна)
- Павлов Костянтин Володимирович — доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри підприємництва і маркетингу Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
- Павлова Олена Миколаївна - доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки, підприємництва та маркетингу Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
- Пагула Тамара Іванівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти, директор Інституту педагогічної освіти Приватного вищого навчального закладу «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука» (Рівне, Україна)
- Помиткін Едуард Олександрович — доктор психологічних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Язюна НАПН України (Київ, Україна)
- Помиткіна Любов Віталіївна — доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Приходькіна Наталія Олексіївна - доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна)
- Савенко Олена Анатоліївна - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту і права Дніпровського державного аграрно-економічного університету, членкиня громадської наукової організації "Фінансово-економічна наукова рада" (Київ, Україна)
- Самусь Тетяна Володимирівна – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри професійної освіти та технології сільськогосподарського виробництва Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка (м. Глухів, Україна)
- Сапожников Станіслав Володимирович - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та психології Університету імені Альфреда Нобеля (Дніпро, Україна)
- Сопілко Ірина Миколаївна - доктор юридичних наук, професор, Відмінник освіти України, Заслужений юрист України, декан юридичного факультету Національного Авіаційного Університету (Київ, Україна)
- Титко Анна Василівна — кандидат юридичних наук, провідний науковий співробітник Національної академії внутрішніх справ (Київ, Україна)
- Трушкіна Наталія Валеріївна — кандидат економічних наук, член-кореспондент Академії економічних наук України, дійсний член Центру українсько-європейського наукового співробітництва, старший науковий співробітник відділу проблем регуляторної політики та розвитку підприємництва, Інститут економіки промисловості НАН України (Київ, Україна)
- Турчинова Ганна Володимирівна — кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету природничо-географічної освіти та екології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, Україна)
- Фаловська Ірина Дмитрівна - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та психології Комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» (Луцьк, Україна)
- Хохліна Олена Петрівна — доктор психологічних наук, професор, професор кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Чепурна Мирослава Володимирівна - кандидат педагогічних наук, доцент, завідувачка кафедри іноземних мов та міжнародної комунікації Черкаського державного технологічного університету (Черкаси, Україна)
- Чернуха Надія Миколаївна — доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної реабілітації та соціальної педагогіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна)
- Якимчук Аліна Юріївна — доктор економічних наук, професор, професор кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Яковичка Лада Савеліївна — доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Якушева Оксана Вікторівна — кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та підприємництва Черкаського державного технологічного університету (Черкаси, Україна)

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори

© автори статей, 2025
© Всеукраїнська Асамблея
докторів наук із державного управління, 2025
© Видавнича група «Наукові перспективи», 2025





Чумаченко О.Г.

ФІНАНСОВО-ІНВЕСТИЦІЙНЕ ПРОЄКТУВАННЯ: МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ

1010

Шелестова А.М., Лубенець С.В.

*ІНТЕГРАЦІЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В СИСТЕМИ
КІБЕРЗАХИСТУ ПІДПРИЄМСТВ*

1020

Шиверський Д.А., Цибрух Ю.І.

*КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ В КОНТЕКСТІ ПОСИЛЕННЯ
ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ*

1034

СЕРІЯ «Педагогіка»

Orlenko I.M.

*STATE-OF-THE-ART DIAGNOSTIC TOOLS FOR ASSESSING THE SCHOOL
PREPAREDNESS OF CHILDREN WITH AUTISM SPECTRUM DISORDER*

1043

Raikhel A.M., Harapko V., Bilak M., Harapko M.

*SOCIAL INVOLVEMENT AND STUDENTS' ENGAGEMENT THROUGH DIGITAL
STORYTELLING*

1057

Ruban M.Yu.

*HOLISTIC METHOD OF DEVELOPING CREATIVE ABILITIES IN STUDENTS
OF THE STEM EDUCATION SYSTEM*

1068

Tasyts T.V.

*RESEARCH ON STRATEGIES FOR MAINTAINING AND SUPPORTING
DEVELOPED LANGUAGE AUTOMATISM UNDER CONDITIONS OF
IRREGULAR LANGUAGE USE*

1084

Tasyts T.V.

*FORMATION OF SPEECH AUTOMATISM IN ENGLISH LANGUAGE
LEARNING: COMMUNICATIVE AND PRACTICAL APPROACHES*

1092

Tsukanova A.O.

*HISTORY AND MATHEMATICS (VIA ONE PRACTICAL CLASS ON THE THEME
«INTEGRAL CALCULUS. CALCULATING INTEGRALS WITH THE HELP OF
THE GAMMA AND THE BETA FUNCTION»)*

1101

Бачинська Н.Я.

*«ПЕРЕВЕРНУТЕ НАВЧАННЯ» У ВИВЧЕННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ: ІННО-
ВАЦІЙНИЙ ПІДХІД ДЛЯ КУРСАНТІВ ВВНЗ ТА ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ*

1114

Блавт О.З., Гуртова Т.В.

*ФІЗИЧНЕ ФІХОВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ОСВІТНЬОЇ ІНКЛЮЗІЇ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ-ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ*

1126





Брюханова Т.С. <i>ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ В СПОРТИВНИХ ВИДАХ ЄДИНОБОРСТВ</i>	1137
Бухнієва О.А. <i>ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА НА ОСНОВІ ІНТЕГРАТИВНОГО ПІДХОДУ</i>	1145
Волкова Н.П., Олійник І.В. <i>ПРАКТИКА МАЙБУТНІХ ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ З ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ: ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ</i>	1153
Григор'єва Н.А. <i>МУЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ В СИСТЕМАХ МОНТЕССОРІ ТА СУЗУКІ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПІДХОДІВ ДО РОЗВИТКУ ДИТИНИ</i>	1168
Гузик Н.М., Ліщинська Х.І., Сокульська Н.Б. <i>РОЛЬ ВИКЛАДАННЯ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ</i>	1179
Добровольська Р.О., Білозерська Г.О., Кравцова Н.Є., Белінська Т.В., Барановська А.А. <i>ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ (ШІ) В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ-МУЗИКАНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ХОРОВОГО КЛАСУ</i>	1193
Душечкіна Н.Ю., Совгіра С.В., Кочубей О.В. <i>ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЕКОЛОГІВ</i>	1210
Жень Фушен, Кін О.М. <i>АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ У КИТАЙСЬКІЙ ВИЩІЙ ОСВІТІ: ВИКЛИКИ ТА СТРАТЕГІЇ ПОДОЛАННЯ ПОРУШЕНЬ</i>	1219
Жукова А.Р., Горошко-Яровик Л.І., Яровик Д.Р. <i>КОНЦЕПЦІЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ТА ЗНАЧЕННЯ У СУЧАСНІЙ ОСВІТІ</i>	1228
Зубченко Л.В., Макаренко Н.Г. <i>ФІТНЕС-ЙОГА ЯК СУЧАСНА ТЕХНОЛОГІЯ УКРІПЛЕННЯ ЗДОРОВ'Я СТУДЕНТІВ</i>	1238
Кашина Г.С., Бацуровська І.В., Кутафін Ю.В., Брезецький С.О. <i>КОМП'ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА МОБІЛЬНІ ПЛАТФОРМИ ЯК ІНСТРУМЕНТИ МЕДІАОСВІТИ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ</i>	1248
Книш Л.О. <i>ОРГАНІЗАЦІЯ СУБ'ЄКТ-СУБ'ЄКТНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ВИКЛАДАЧА І СТУДЕНТІВ У ХОДІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ</i>	1262
Кондур О.С., Шурігін К.А. <i>ПРО КУЛЬТУРУ ЯКОСТІ В ПЕДАГОГІЧНІЙ ОСВІТІ</i>	1272



Кузава І.Б., Сіпко Л.О.

1284

ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ДО РЕАБІЛІТАЦІЙНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ З ПОРУШЕННЯМИ ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ

Курчатова А.В.

1296

ТРАНСФОРМАЦІЯ АМЕРИКАНСЬКОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК РЕЗУЛЬТАТУ ПОСДНАННЯ ТРАДИЦІЙНИХ ЦІННОСТЕЙ ТА СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

Маринченко Є.О., Муковоз М.І.

1302

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОГО РИНКУ ПРАЦІ

Мельничук Ю.Є., Полухтович Т.Г.

1311

ХМАРНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ОНЛАЙН-СЕРВІСИ: ВПЛИВ НА ЦИФРОВУ ТРАНСФОРМАЦІЮ СУСПІЛЬСТВА

Михайленко І.В., Нестеренко В.О.

1322

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗВО ЯК ЧИННИК ЯКІСНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ: ОГЛЯД СУЧАСНИХ ПРОБЛЕМ ВПРОВАДЖЕННЯ

Мірошніченко В.І.

1335

МЕТОДИКА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ З ЕКОНОМІКИ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Приходькіна Н.О.

1347

ПСИХОЛОГІЧНА ЗРІЛІСТЬ ОСОБИСТОСТІ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ТА ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ

Рожкова М.Г.

1367

БАГАТОМОВНІСТЬ ЯК КОГНІТИВНА ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Семененко Ю.С.

1378

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ВЕБ-ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ

Синьчук О.М., Третяк О.М., Садова І.І., Гудовсек О.А.

1392

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА ЗАСОБАМИ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Сімкова І.О., Власюк А.Д.

1408

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ-ФІЛОЛОГІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ: ОСОБЛИВОСТІ ТА ПІДХОДИ

Сокульська Н.Б., Кмін В.Ф.

1420

РОЛЬ ГУМОРУ ПРИ ВИКЛАДАННІ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ДЛЯ КУРСАНТІВ ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ ЗАКЛАДІВ





- Степанова Н.М.** 1430
*РОЗВИТОК ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ДІТЕЙ ПЕРЕД-
ШКІЛЬНОГО Й МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ: ПРАКТИЧНІ КЕЙСИ*
- Суходольський В.О.** 1439
НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ НАЛАШТУВАННЮ ЗВ'ЯЗКУ ПРИСТРОЇВ ІОТ
- Тасиць Т.В.** 1452
*ДОСЛІДЖЕННЯ СПОСОБІВ ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ПІДТРИМКИ СФОРМОВАНОГО
МОВНОГО АВТОМАТИЗМУ В УМОВАХ НЕРЕГУЛЯРНОГО ВИКОРИСТАННЯ
МОВИ*
- Тасиць Т.В.** 1461
*ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОГО АВТОМАТИЗМУ У ВИВЧЕННІ
АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ: КОМУНІКАТИВНИЙ ТА ПРАКТИЧНИЙ ПІДХОДИ*
- Трифонов О.С.** 1471
*ПЕДАГОГІЧНЕ КОРИГУВАННЯ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ СЕРЕДНЬОГО
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В КОМУНІКАТИВНО-ІГРОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ*
- Тронь Ю.О.** 1480
*ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В
ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ*
- Форостян О.І., Начинова О.В.** 1490
*ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У КОРЕЦІЙНО-
РОЗВИТКОВІЙ РОБОТІ НАД ЗВ'ЯЗНИМ МОВЛЕННЯМ У ДІТЕЙ З
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ*
- Чубінська Н.Б., Маслюк А.Д.** 1501
*КОРПОРАТИВНЕ НАВЧАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ТА
ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ В
ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ*
- Чубінська Н.Б., Скочиляс А.Б.** 1512
*КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ ТА ВИКЛИКИ РЕФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ
ОСВІТИ*
- Шинкарьова В.С.** 1520
*ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ ГРАМОТНОСТІ
СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ*
- Якименко П.В.** 1533
*МОДЕРНІЗАЦІЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ВІДПОВІДНО ДО ВИМОГ
ДЕРЖАВНИХ СТАНДАРТІВ ТА ОСВІТНІХ ПРОГРАМ У ПІДРУЧНИКАХ
НОВОГО ПОКОЛІННЯ*



УДК 373.2.016:81-028.31:37.091.33.-027.22

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-4\(44\)-1471-1479](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-4(44)-1471-1479)

Трифоновна Олена Сергіївна докторка педагогічних наук, професорка, в. о. завідувачки кафедри дошкільної освіти, Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова, м. Миколаїв, <https://orcid.org/0000-0002-7899-3714>

ПЕДАГОГІЧНЕ КОРИГУВАННЯ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ СЕРЕДНЬОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В КОМУНІКАТИВНО- ІГРОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація. У статті зацентовано на тому, що мовлення є важливим засобом комунікації, розвитку мислення, самовираження дитини та її успішної соціалізації. Водночас, як свідчить практика сьогодення, діти дошкільного віку мають мовленнєві вади. Так, у середньому дошкільному віці спостерігаються різні порушення мовлення, які потребують коригування. Педагогічне коригування мовлення є комплексним процесом, що включає спеціальні методи та прийоми для розвитку правильного мовлення дітей. У статті визначено педагогічне коригування як цілеспрямований вплив вихователя на виправлення мовленнєвих огріхів дітей, зумовлених порушенням фонетико-орфоепічних, лексико-граматичних норм рідного мовлення у спеціально організованому педагогічному процесі. Наголошено на тому, що провідною діяльністю дітей дошкільного віку є ігрова, яка інтегрується з різними видами діяльності, зокрема й комунікативною. Комунікативно-ігрова діяльність – це двокомпонентне утворення, що передбачає вирішення освітніх мовленнєвих завдань, формування комунікативних якостей (правильність, логічність, доречність, виразність, образність, точність) засобами різних видів ігор. Висвітлено причини порушень мовлення дітей на етапі дошкільця (біологічні, психологічні, соціальні), принципи (мотиваційного забезпечення, комплексного добору методів і прийомів, наочності, ситуативно-комунікативної спрямованості, мовленнєвої активності, взаємозв'язку художнього слова і мовлення, індивідуалізації та диференціації, емоційної насиченості коригувально-ігрових завдань) та зміст реалізації супроводу педагогічного коригування мовлення дітей середнього дошкільного віку в комунікативно-ігровій діяльності (інтерактивні платформи для навчання, різноманітні ігри, вправи, ситуації; рекомендації для батьків).

Ключові слова: педагогічне коригування, діти середнього дошкільного віку, комунікативно-ігрова діяльність, мовленнєві порушення, принципи.

Tryfonova Olena Serhiyivna doctor of Pedagogical Sciences, professor, Head of the Department of Preschool Education of the Admiral Makarov National University of Shipbuilding, Mykolaiv, <https://orcid.org/0000-0002-7899-3714>





PEDAGOGICAL CORRECTION OF SPEECH OF MIDDLE PRESCHOOL AGE CHILDREN IN COMMUNICATIVE AND GAME ACTIVITY

Abstract. The article emphasizes that speech is an important means of communication, development of thinking, self-expression of a child and his/her successful socialization. At the same time, as practice shows, preschool children have speech disorders. Thus, in middle preschool age, various speech disorders are observed that require correction. Pedagogical correction of speech is a complex process that includes special methods and techniques for the development of correct speech in children. The article defines pedagogical correction as a purposeful influence of the teacher on the correction of children's speech errors caused by violation of phonetic-orthoepic, lexical and grammatical norms of the native language through specially organized pedagogical activities. It is emphasized that the leading activity of preschool children is play, which is integrated with various activities, including communicative ones. Communicative and game activity is a two-component formation that involves solving educational speech tasks, forming communicative qualities (correctness, logic, appropriateness, expressiveness, imagery, accuracy) by means of various types of games. The article highlights the causes of children's speech disorders at the preschool stage (biological, psychological, social), principles (motivational support, complex selection of methods and techniques, visualization, situational and communicative orientation, speech activity, interconnection of the artistic word and speech), individualization and differentiation, emotional saturation of correctional and game tasks) and the content of the implementation of support for the pedagogical correction of speech of middle-aged children in communicative and game activities (interactive learning platforms, various games, exercises, situations; recommendations for parents).

Keywords: pedagogical correction, children of middle preschool age, communicative and game activity, speech disorders, principles

Постановка проблеми. Мовлення є важливим засобом комунікації, розвитку мислення, самовираження дитини та її успішної соціалізації. Згідно із державним стандартом дошкільної освіти – Базовим компонентом – в дитини старшого дошкільного віку повинні бути сформовані всі складники мовленнєвої, комунікативної та художньо-мовленнєвої компетентності, зокрема випускник закладу дошкільної освіти повинен уміти говорити правильно відповідно до орфоепічних, лексико-граматичних норм українського літературного мовлення, мати достатньо сформований лексичний запас, доречно використовувати в мовленні мовні й немовні засоби виразності, формули мовленнєвого етикету, дотримуватись етичних норм спілкування, виявляти інтерес та підтримувати розмову [1]. За умов методично правильної роботи діти оволодівають правильною вимовою звуків рідної мови, нормами і



правилами мовленнєвої поведінки; мають сформовані оцінно-контрольні дії. На жаль, як свідчить практика сьогодення, діти дошкільного віку мають різні мовленнєві вади. Так, упродовж молодшого (четвертий рік) та середнього дошкільного віку (п'ятий рік життя) спостерігаються різні порушення мовлення, які потребують коригування. Педагогічне коригування мовлення є комплексним процесом, що включає спеціальні методи та прийоми для розвитку правильного мовлення дітей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема педагогічного коригування мовлення дітей презентується в наукових розвідках українських учених у різних аспектах. Зокрема, вченими досліджено методику педагогічного коригування дітей в ігровій діяльності (А. Аніщук, А. Богуш, К. Крутій, Н. Савінова), методику формування слухо-вимовних навичок дітей в ситуації багатомовності (О. Дем'яненко), визначено поняття «педагогічне коригування», обґрунтовано принципи, методи подолання мовленнєвих порушень у дітей дошкільного віку. У галузі корекційної освіти вченими запропоновано методи, технології, принципи корекційно-педагогічної роботи з дітьми, розроблено методику виправлення вад, зокрема: вимови фонем у дітей (М. Савченко), корекції фонетико-фонематичного недорозвинення мовлення дітей дошкільного віку засобами артпедагогіки (В. Литвиненко), використання логопедичної ляльки в роботі з дошкільниками з вадами мовленнєвого розвитку (Ю. Рібцун). У працях науковців висвітлено причини виникнення мовленнєвих порушень мовленнєвого розвитку дітей, засоби їх усунення, специфіку організації та проведення занять із дітьми, які мають мовленнєві вади.

Мета статті полягає в теоретико-практичному обґрунтуванні проблеми педагогічного коригування мовлення дітей середнього дошкільного віку в комунікативно-ігровій діяльності.

Виклад основного матеріалу. Проблема класифікації, причин виникнення мовленнєвих порушень у дітей, зокрема й дошкільного віку досить широко висвітлена в лінгводидактичній літературі (В. Бадер, А. Богуш, Н. Гавриш, К. Крутій, М. Пентиліук та ін.). У науковому дискурсі використовуються такі поняття, як: «помилка», «огріх», «порушення», «вада», «відхилення». Як слушно зауважує А. Богуш, помилки класифікуються за видами мовленнєвої діяльності. Помилки типу «вибору ненормативного варіанта із числа запропонованих мовною системою» виникають тоді, коли дитина в мовленні використовує варіант висловлювань одного й того самого смислу, який не підлягає мовній нормі. Помилки типу «запобігання фактів, які не відповідають вимогам мовної системи»: «подекуди мовна норма утримує в мові дещо, не передбачене системою мови, а в деяких випадках навіть протилежне й суперечливе. Явища, що суперечать сучасній системі, або не співвідносяться з нею, діти часто змінюють, уніфікують їх, моделюють під більш чи менш системні» [2, С. 253]. Помилки типу «запобігання ідіомантичності» спостерігаються тоді, коли дитина не враховує семантичні відтінки слів, фразеологізмів.



Із-поміж причин порушень мовлення дітей на етапі дошкільня виокремлюють:

біологічні (вроджені аномалії, генетична схильність, неврологічні порушення, порушення мовно-рухового та слухового аналізаторів, недостатній розвиток нервово-м'язового, артикуляційного апарату тощо);

психологічні (слабка пам'ять, нестійка увага, зокрема слухова, недостатньо розвинуте слухове сприймання, пережиті емоційні травми, тривожність, страхи, стресові ситуації тощо);

соціальні (спотворене мовлення дорослих, які оточують дитину, низька мовленнєва активність дитини, відсутність ефективного розвивально-мовленнєвого середовища).

Як свідчить практика, в дітей середнього дошкільного віку спостерігаються ще деякі мовленнєві порушення. Зокрема, пом'якшена вимова приголосних звуків («пос'уд», «тіс'тецька», «сон'це», «ц'укор», «ч'елевич'ки»), пропуски або заміна звуків [p] («галбуз», «калтуз», «голобець», «челвоний», «мойква», «жувнал»), [ш] («алкус» – аркуш, «вуско» – вушко, «сина» – шина), подекуди неправильний наголос у словах (подруга, граблі). У цьому віці діти відчують певні труднощі у вимові слів, насичених різними приголосними (свистячими та шиплячими водночас), оскільки діти ще не завжди виразно сприймають звуки на слух, або нечітко диференціюють їх у власному мовленні. Діти п'ятого року життя можуть помічати неправильну вимову слів у своїх однолітків, хоча свої огріхи можуть і не помітити; не завжди правильно відтворюють різні інтонації. У мовленні дітей спостерігаються порушення у складанні розповідей: подекуди відсутні логічність, послідовність висловлювання, неправильний порядок слів або недоречне вживання сполучників у реченні; діти цього віку не завжди точно розуміють значення метафор, прислів'їв, фразеологізмів, слів із переносним значенням; в них наявні граматичні огріхи, наприклад, у чергуванні приголосних, відмінюванні прикметників, числівників, у вживанні дієслівних форм, роду, числа; спостерігається заміна складнопідрядного речення кількома простими; відсутність вживання в мовленні етикетних форм, ввічливих слів та ін.

Зазначимо, що поняття «педагогічне коригування» здебільшого використовується в методиці розвитку мовлення дітей. Педагогічне коригування розуміємо як цілеспрямований вплив вихователя на виправлення мовленнєвих огріхів дітей, зумовлених порушенням фонетико-орфоепічних, лексико-граматичних норм рідного мовлення у спеціально організованому педагогічному процесі. Вчасне педагогічне коригування забезпечує повноцінний мовленнєвий розвиток дитини дошкільного віку.

Дитина розвивається і формується як особистість у різних видах діяльності. Учені (А. Богуш, О. Запорожець, О. Кононко, Г. Костюк, В. Котирло, Т. Піроженко та ін.) з-поміж провідних виокремлюють предметну діяльність, спілкування та гру.



Комунікативна діяльність – це процес обміну інформацією між людьми, що відбувається за допомогою вербальних (слова, мова) і невербальних (жести, міміка, інтонація) засобів. Вона є основою соціальної взаємодії, допомагає налагоджувати контакти, передавати думки, емоції та впливати на інших. Компонентами комунікативної діяльності виступають: суб'єкти комунікації – учасники спілкування (відправник і отримувач інформації); зміст – інформація, яка передається у процесі комунікації; канали передавання – усна або письмова мова, жести, тон голосу, цифрові засоби (телефон, інтернет тощо); зворотний зв'язок – реакція співрозмовника на отриману інформацію. У процесі комунікативної діяльності реалізуються функції, зокрема інформаційна, емоційна, соціальна, регулятивна. Розвиток ефективних комунікативних навичок сприяє успішній взаємодії в суспільстві, допомагає уникати конфліктів і досягати поставлених цілей. У комунікативній діяльності вирішуються такі завдання: розвиток спілкування дітей; засвоєння всіх складових усного мовлення (фонетика, лексика, граматика, зв'язне мовлення), культури спілкування, мовленнєвого етикету, норм і правил взаємодії з дорослими, з дітьми; збагачення емоційної сфери; виховання толерантного доброзичливого ставлення до людей, формування оцінно-контрольних дій.

Провідною діяльністю дітей дошкільного віку є ігрова, яка інтегрується з різними видами діяльності, зокрема й комунікативною (Л. Артемова, А. Богущ, Н. Гавриш, Г. Григоренко, Ю. Косенко, Н. Луцан та ін.). Комунікативно-ігрова діяльність – це двокомпонентне утворення, що передбачає вирішення освітніх мовленнєвих завдань, формування комунікативних якостей (правильність, логічність, доречність, виразність, образність, точність) засобами різних видів ігор.

Щоб запобігти відхилень у мовленнєвому розвитку дітей середнього дошкільного віку, необхідно своєчасно реагувати на мовленнєві помилки дітей, перевіряти рівень сформованості складників різних видів мовленнєвої та комунікативної компетентностей. Зокрема, перевіріці підлягають такі показники в оволодінні:

фонетичної: правильність вимови звуків рідної мови; чіткість дикції; доречне використання інтонаційних засобів виразності мовлення; розвинений фонематичний і фонетичний слух, правильне мовне дихання; вимова слів згідно із орфоепічними нормами рідної мови;

лексичної: достатній словниковий запас відповідно до віку дитини; розуміння значень слів; вміння добирати синоніми, антоніми, розуміти значення багатозначних слів, паронімів, фразеологізмів, прислів'їв; обізнаність із ввічливими висловами;

граматичної: вміння утворювати нові слова за допомогою префіксів, суфіксів; використовувати різні типи речень; дотримуватися граматичних норм (у відмінюванні іменників, прикметників, дієслів, узгодженні їх у реченні, правильне вживання роду, числа);



діалогічної: ініціативність спілкування; вміння відповідати на запитання; підтримувати діалог, полілог;

монологічної: вміння складати різні типи розповідей; переказувати казки, оповідання;

комунікативної: бажання спілкуватися, підтримувати розмову; вміння логічно й послідовно висловлювати власну думку, бажання, поради тощо; доречно використовувати немовні засоби виразності мовлення.

З-поміж принципів педагогічного коригування мовлення дітей середнього дошкільного віку виокремлюємо:

мотиваційного забезпечення, що передбачав створення умов для забезпечення зовнішньої (використання музики, ігор, репродукцій картин, дитячих малюнків, іграшок, художнього слова тощо) і виникнення внутрішньої мотивації (стійкий інтерес до оволодіння нормативним рідним мовленням);

комплексного добору методів і прийомів, вибір яких залежав від мети та наявної в дітей мовленнєвої помилки, зокрема ефективними виявилися такі методи: дидактичні ігри та вправи, розігрування українських народних ігор, комунікативно-ігрових ситуацій, бесіда за змістом художніх творів, промовляння скоромовок і чистомовок, розповідання за змістом малюнків; прийоми – запитання, підказка, нагадування;

наочності, що передбачав використання ілюстрацій, репродукцій картин українських художників, дидактичних картин, іграшок, як на заняттях, так і в повсякденні, під час яких діти розглядали, аналізували художні засоби, висловлювали свою думку, тим самим викликали інтерес до зображуваного. В. Сухомлинський образно порівнював наочність із силою, «яка розвиває уважність, мислення, надає емоційного забарвлення пізнанню. Завдяки одночасності бачення, слухового сприйняття, переживання і мислення в свідомості дитини формується те, що в психології називається емоційною пам'яттю; з кожним уявленням і поняттям, що відклалися в пам'яті, пов'язується не тільки думка, але і почуття, переживання» [4, С. 504];

ситуативно-комунікативної спрямованості, що забезпечував автоматизацію набутих норм і правил українського літературного мовлення в різних комунікативно-ігрових ситуаціях;

мовленнєвої активності, який реалізовувався через включення дітей в активну комунікативно-ігрову діяльність – розігрування різноманітних ігор, уявні діалоги з літературними персонажами, драматизація чи інсценізація художніх творів, народних казок;

взаємозв'язку художнього слова і мовлення, що передбачав використання в комунікативно-ігровій діяльності різних малих фольклорних жанрів (скормовки, примовки, забавлянки, лічилки, загадки, прислів'я), віршів, оповідань українських письменників, що слугувало літературним зразком для наслідування нормативного мовлення дітьми, сприяло збагаченню словника



дитини, засвоєнню засобів художньої виразності та образного мовлення, стимулювало мовлення дітей;

індивідуалізації та диференціації, що дозволило враховувати індивідуально-психологічні особливості кожної дитини, її мовленнєві здібності у процесі засвоєння рідного мовлення та забезпечити оптимальний ефект у подоланні мовленнєвих порушень;

емоційної насиченості, що передбачало наявність іграшок, літературних персонажів, музичного супроводу, використання ігор – дидактичних, народних, рухливих, драматизації, театралізованих, а також комунікативно-мовленнєвих вправ, ігрових ситуацій, сюрпризних моментів, які забезпечували ефективність оволодіння нормативним мовленням.

Учені (А. Богуш, Н. Савінова) вважають, що педагогічне коригування мовлення дітей здійснюється ефективно за таких умов: комунікативної спрямованості коригувально-мовленнєвої роботи; зіставлення результатів мовленнєвої діяльності з еталонами; включення елементів контролю та оцінки в ігрову діяльність; усвідомлення дітьми нормативності чи ненормативності мовлення; перенесення сформованих мовленнєвих дій з ігрової діяльності в навчально-мовленнєву та повсякденне спілкування [3].

Для педагогічного коригування мовлення дітей середнього дошкільного віку в комунікативно-ігровій діяльності ефективними є:

артикуляційна гімнастика, що розвиває артикуляційний апарат, рухливість губ, щелепи, язика; педагог може самостійно показувати таку гімнастику, або користуватися сайтами, наприклад: Пізнайко CLUB https://www.youtube.com/watch?v=ffxaloBdHaw&ab_channel=%D0%9F%D1%96%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%B9%D0%BA%D0%BECLUB; Вгадайка https://www.youtube.com/watch?v=Pgby7RlvR5U&ab_channel=%D0%92%D0%B3%D0%B0%D0%B4%D0%B0%D0%B9%D0%BA%D0%B0 та ін.;

пальчикова гімнастика, яка покращує координацію рухів пальців рук, що позитивно впливає на розвиток орфоепічно правильного мовлення;

дидактичні вправи:

орфоепічні, спрямовані на розвиток чіткої дикції, наприклад: «Повтори за мною», «Скажи так, як я», «Брати равлики», «Підкуй Ясочці чобіток»;

граматичні, спрямовані на формування граматичної правильності українського мовлення: «Ким працюють зайченятка?», «Чий хвіст загубився?», «Придумай нове слово», «Знайди місце кожної речі», «Виправ ляльку»;

імітаційно-слухові, що мали на меті розвиток фонематичного слуху дітей, а також сприяли становленню чіткої і розбірливої дикції, наприклад: «Музика моря», «Я грайливий вітерець», «Як шелестить очерет?», «Чи уважний ти?», «Твердий чи м'який?», «Вгадай звук», «Що звучить довкола нас?», «Спіймай звук у скоромовці», «Позмагайся із Інтонавчиком»; імітування звуків природи, певного птаха, комаха тощо (жук літає і вимовляє: ж-ж-ж-ж; комарик співає: з-з-з-з; вуж шипить: ш-ш-ш-ш);

коригувальні, спрямовані на виправлення вимовних відхилень від літературної мови в мовленні дітей або помилок, зумовлених явищем двомовності:



«Назви слово з помилкою», «Виправ Василька», «Чарівник-рятівник», «Скажи, в якому слові зроблено помилку»;

комунікативні, які забезпечували автоматизацію усталених слухо-артикуляційних уявлень із подальшим включенням відпрацьованого фонетичного матеріалу у власні висловлювання дітей («Допоможи сороці-білобоці», «Втіш зайчика», «Ковалю, ковальочку, підкуй мені чобіточки», «Позмагайся з равликом» тощо;

дидактичні ігри, які стимулюють мовленнєву активність дитини («Допоможи Василю», «Врятуй колобка», «Бюро незвичайних речей», «Кличе гра»), сприяють формуванню граматичних навичок («Подорож до лялькового театру», «На гостини до лелеченят», «Знайди лісових звірів»), діалогічного й монологічного дискурсу («Поспілкуйся з ведмедиком», «Запитай у Сови-розумниці», «Лист до феї Щедрості», «Репортаж із місця зустрічі казкових героїв» та ін.);

розігрування комунікативно-ігрових ситуацій на основі фольклорних текстів, наприклад, «Розмова із Зайченятком» (за змістом забавлянки «Зайчику, зайчику, де ти бував?»), «Сніданок гавенят» (за змістом скоромовки «Годувала гава»), «Дружні курчатка» (за змістом мирилки «Подвір'ям курочка ходила»), «Пригода киці» (за змістом колісанки «Пішла киця по водицю») та ін.;

проведення українських народних ігор, наприклад, «Качечка» (мета: вправляти дітей у правильній твердій вимові **звука [ч]**, розвивати інтонаційну виразність мовлення), «Йшов коток» (мета: вправляти у **чіткій вимові звука [о]**, **ініціювати діалог**), «Ведмедик і діти» (мета: розвивати мовне дихання, фонематичний слух, вчити дітей **правильно застосовувати формули мовленнєвого етикету**), «Лис» (мета: стимулювати дітей **висловлювати свою думку, наміри, бажання відповідно до норм сучасної української мови; збагачувати словник синонімами; вдосконалювати вміння утворювати нові слова**), «Редька» (мета: вдосконалювати тверду вимову звука [р], закріплювати комунікативні навички діалогічного мовлення; вправляти у вживанні наказового способу дієслова).

Важливу роль у мовленнєвому розвитку дітей відіграє робота з батьками, які повинні дбати про те, щоб своєчасно долати мовленнєві відхилення. Для цього корисними будуть такі поради:

- дотримуватися літературних норм українського мовлення, дитина повинна чути зразкове мовлення (правильно й чітко вимовляти звуки; не спотворювати слова, не сюсюкатись із дітьми; уникати в мовленні діалектизмів, жаргонів, просторічних, сленгових слів);

- для чіткої дикції виконувати вправи для розвитку артикуляційного апарату (надувати щоки, робити «хоботок», «лопатку», «дудочку», «чашечку» та ін.) та мовного дихання (наприклад, дути на кульбабу, надувати кульки, здувати клаптики паперу тощо);

- якомога більше залучати дитину до спілкування (запитувати, заохочувати дитину до відповіді; обговорювати спільні дії; описувати свої почуття, емоції; розповідати про свій день);



- читати казки, прослуховувати пісні, переглядати мультфільми (обговорювати після цього літературних героїв, їхні дії та вчинки; заохочувати повторювати деякі фрази, пісеньки тощо);

- грати в різні мовленнєві ігри (наприклад, ігри на відгадування слів, імітування звуків тварин, природи; промовляння скоромовок, відгадування загадок);

- вживати у власному мовленні фразеологізми, прислів'я, приказки, які прикрашають мовлення, роблять його емоційно-образним, стимулювати дітей до використання їх у процесі комунікації.

Висновки. Отже, педагогічне коригування мовлення дітей середнього дошкільного віку є одним із провідних напрямів роботи вихователів, оскільки рання діагностика та своєчасне втручання допомагають подолати мовленнєві вади. Педагогічне коригування мовлення дітей є комплексним підходом, що містить різноманітні методи, прийоми, засоби, форми роботи, принципи, спрямовані на вдосконалення мовленнєвих навичок та забезпечення гармонійного розвитку й успішної комунікації дитини та її інтеграції в суспільство. Переконливо звучать поради В. Сухомлинського щодо формування *високої мовної культури*: «повинна панувати атмосфера великої чутливості до слова: сказане чи написане неправильно має звучати таким же дисонансом, як фальшива нота для людини, яка володіє високим музичним слухом. ... Виховуйте в дітей чутливість до емоційного забарвлення слова. Добивайтеся, щоб слово звучало для учня, як музика! Образно кажучи, учень повинен бути музикантом слова, дорожити його правильністю, чистотою, красою» [4, С. 469]. Тому так важливо ще на етапі дошкільня забезпечувати повноцінний мовленнєвий розвиток дитини.

Література:

1. Базовий компонент дошкільної освіти. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
2. Богуш А. Вибрані науково-педагогічні статті /Упор. Л. В. Калуська /За заг. ред. А. М. Богуш. Тернопіль: Підручники і посібники, 2019. 304 с.
3. Богуш А., Савінова Н. Педагогічне коригування мовлення дітей дошкільного віку в ігровій діяльності : монографія. Миколаїв, 2007. 251 с.
4. Сухомлинський В. О. Вибрані твори : у 5-ти т. Київ : Рад. школа, 1976. Т. 2. 670 с.

References:

1. Bazovyi component doshkilnoi osvity [Basic component of preschool education] [Elektronnyi resurs]. [in Ukrainian] URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
2. Bohush A. (2019). Vybrani naukovo-pedahohichni statti [Selected scientific and pedagogical articles]. Upor. Kaluska L.V. Za zah. red. Bohush A. Ternopil: Pidruchnyky i posibnyky. 304 p. [in Ukrainian].
3. Bohush A., Savinova N. (2007). Pedahohichne koryguvannia movlennia ditei doshkilnogo viku: monohrafia. Mukolaiv. 251 p. [in Ukrainian].
4. Sukhomlynskyi, V. O. (1976). Vybrani tvory [Selected works]. (Vol. 1-5). Kyiv: Radianska shkola. 670 p. [in Ukrainian].

Журнал

***«Наукові інновації та
передові технології»***

*(Серія «Управління та адміністрування», Серія «Право»,
Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»)*

Випуск № 4(44) 2025

Підписано до друку 10.04.2025 р.
Формат 60х90/8. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 8,2. Наклад 100 прим.

Видавець:

Громадська наукова організація «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління»
Свідоцтво серія ДК №4957 від 18.08.2015 р., Андріївський узвіз, буд.11, оф 68, м. Київ, 04070.